

COVID-19**Verantwoordelijkheden en bevoegdheden bij lokale uitbraak of bij regionale maatregelen****in mbo, hbo en wo****17 september 2020**

In dit document is voor instellingen uiteengezet wat de verantwoordelijkheden van verschillende stakeholders zijn bij een lokale corona-uitbraak of bij regionale maatregelen.

Uitgangspositie bij start studiejaar 2020-2021

- ➔ Met ingang van studiejaar 2020-2021 zijn het mbo, hbo en wo verder opengesteld voor onderwijsactiviteiten op de locatie van de mbo-instellingen, hogescholen en universiteiten. Uiteraard met inachtneming van de RIVM-richtlijnen waaronder het bewaren van de 1,5 meter afstand tot elkaar. Om studenten op verantwoorde wijze naar de onderwijsinstellingen te kunnen laten komen en met het openbaar vervoer te laten reizen hebben koepelorganisaties, vervoerdersorganisaties, IenW en OCW afspraken gemaakt over het OV-gebruik. Instellingen houden bij openstelling de protocollen aan die vanuit de eigen sector zijn opgesteld. Gezien het aanhouden van de 1,5 meter afstand vindt een groot deel van het onderwijs nog online plaats.

Sturingsfilosofie

- ➔ In de huidige fase van de coronapandemie is de kabinetslijn dat we maatregelen lokaal of regionaal nemen waar dat kan, en landelijk waar dat echt moet. Dat geldt ook voor maatregelen om het coronavirus COVID-19 in te dammen die betrekking hebben op het mbo, hbo en wo.
- ➔ Dit houdt in dat we landelijk regelen wat op dat niveau nodig is, bijvoorbeeld als situaties en een toename van risico's ertoe leiden dat de druk op de gezondheidszorg teveel toeneemt. Als specifieke regionale of lokale maatregelen voldoende effectief zijn, dan wordt daarvoor gekozen. Dit met het oog op effectiviteit en proportionaliteit.
- ➔ Bij maatregelen op instellingsniveau gelden ook de adagia van effectiviteit en proportionaliteit, wat bijvoorbeeld inhoudt dat er in het geval van besmettingen gekozen wordt voor het sluiten van één locatie en niet alle, als dat voldoende effectief is. Het is van groot belang te beseffen dat de bestrijding van een lokale uitbraak niet overall hetzelfde uit zal pakken. Dat effect wordt versterkt als er meer lokale maatregelen genomen worden en minder landelijke.

Verantwoordelijkheden en bevoegdheden bij te nemen maatregelen

- ➔ Instelling; Het instellingsbestuur is verantwoordelijk voor de veiligheid op de instelling, en voor de naleving en implementatie in de eigen instelling van alle overheidsmaatregelen. Het instellingsbestuur houdt hierbij de protocollen van de eigen sector aan en geeft hieraan nadere invulling in de eigen context. Daarbij zorgt het instellingsbestuur voor goede afstemming met en waar nodig instemming van de medezeggenschapsorganen.
- ➔ GGD; De GGD kan de instelling adviseren aanvullende maatregelen te treffen. Intensief contact en afstemming tussen GGD en instelling is daarbij van belang.
- ➔ Veiligheidsregio; De veiligheidsregio kan regionaal of lokaal maatregelen afdwingen/opleggen. De veiligheidsregio informeert instellingen over eventuele extra maatregelen en gaat altijd eerst in overleg.
- ➔ Kabinet; Het kabinet kan landelijke maatregelen vaststellen, ook maatregelen die op lokaal niveau door de veiligheidsregio aan de instelling worden opgelegd. Het OMT adviseert het kabinet bij het vaststellen van landelijke maatregelen. OCW levert input voor kabinetsbesluitvorming, op basis van overleg met sectorraden, studentenbonden en onderwijsvakbonden. Uitvoering door scholen en instellingen van kabinetsbesluiten is verplicht.
- ➔ NB: De voorgestelde Covidwet¹ kan de juridische basis van de verschillende bevoegdheden nog wijzigen. Dit document gaat uit van de huidige situatie en wordt geactualiseerd als de Tijdelijke wet maatregelen COVID-19 van kracht is.

Afspraken over verantwoordelijkheden bij besmettingen

- ➔ Wanneer er op lokaal of regionaal niveau sprake is van een oplopend aantal besmettingen, heeft de veiligheidsregio de bevoegdheid om nadere maatregelen te treffen en in het uiterste geval (delen van)

¹ Wetsvoorstel Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 van JenV, VWS en BZK (35526).

instellingen te sluiten. Een veiligheidsregio kan zelf het gebied aanwijzen waarvoor aanvullende maatregelen gelden, waarbij de getroffen maatregel altijd zo klein en proportioneel als mogelijk is. De GGD heeft een adviserende rol bij dit soort besluiten.

- De GGD kan ook eigenstandig een instelling adviseren tot het treffen van bepaalde maatregelen om medische of preventieve redenen. Het gaat hier bijvoorbeeld om hygiënemaatregelen, voldoende zeep, looproutes, communicatie) waarvan de naleving niet leidt tot strijd met de bekostigingsvoorwaarden.
- In het uiterste geval kan de GGD adviseren een instelling tijdelijk geheel of gedeeltelijk te sluiten. Dat advies gaat dan ook naar de veiligheidsregio. Een advies is pas dwingend als de veiligheidsregio of gemeente dat als maatregel oplegt. In dat geval geldt ook de overmachtsclausule (zie onderin deze tekst).
- Instellingen houden het eigen sectorprotocol aan, waarin de RIVM-richtlijnen zijn vertaald voor de eigen sector of waarin naar de RIVM-richtlijnen wordt verwezen. Daar waar nodig kunnen instellingen hier bovenop eigenstandig aanvullende maatregelen nemen. Daar waar het een beleidsvoornemen betreft, vindt afstemming plaats met de medezeggenschap. In urgente situaties kan deze afstemming ook achteraf plaatsvinden.
- Instellingen melden een ongewoon² aantal ziektegevallen bij studenten en/of medewerkers van vermoedelijk infectieuze aard bij de GGD. Voor het mbo en ho is geen specifiek aantal vastgesteld omdat instellings- en groeps grootte zeer varieert, er vaak meerdere locaties zijn en instellingen hier beter in staat zijn om te bepalen wanneer het aantal ziektemeldingen afwijkt van de normale situatie. Het gaat hier om verdachte ziektegevallen, niet (alleen) om vastgestelde besmettingen.
- In het geval van een besmetting doet de GGD bron- en contactonderzoek en zal zij indien nodig samen met de instelling kijken naar aanvullende maatregelen.
- De instelling is zelf verantwoordelijk voor goede communicatie richting studenten en personeel.
- Indien om organisatorische redenen (medewerkers in quarantaine bijvoorbeeld) een instelling tijdelijk (voor bepaalde groepen) geen fysiek onderwijs kan organiseren, kijkt de instelling op welke manier het onderwijs zo goed mogelijk doorgang kan vinden (zo nodig 100% online).
- Indien een veiligheidsregio overgaat tot aanvullende maatregelen, bovenop de landelijke richtlijnen zullen die:
 - o Inhoudelijk onderbouwd moeten worden;
 - o Proportioneel moeten zijn; zo worden deze bijvoorbeeld gewogen tegen de onderwijskundige gevolgen voor studenten;
 - o Niet in strijd zijn met de aanwijzingen van het ministerie van VWS.
- Instellingen melden aanvullende maatregelen vanwege besmettingen die zijn opgelegd door de veiligheidsregio ook bij de eigen sectorraad (MBO-Raad, VH, VSNU, NFU of NRTO), zodat een landelijk beeld kan worden verkregen en zo nodig landelijk overleg kan plaats vinden. De sectorraden informeren OCW.
- Indien de instelling het noodzakelijk acht, kan zij eigen aanvullende maatregelen, zoals een mondkapjesplicht, treffen, waarbij dit in de eigen regelgeving (incl. arbeidsvoorwaarden voor het personeel) dient te worden vastgelegd met betrokkenheid van de medezeggenschap voor zover wettelijk voorgeschreven.

Overmacht

- Gedurende de werkingsduur van regionaal opgelegde maatregelen zijn de onderwijsinstellingen op grond van overmacht niet gehouden tot de naleving van bekostigingsvoorwaarden, wanneer die naleving als direct of indirect gevolg van de regionale maatregelen onmogelijk is, mits de instelling voldoende inspanning heeft geleverd om het afstandsonderwijs te realiseren.

² Ongewoon ten opzichte van het aantal ziektegevallen in een reguliere situatie.